

Pulsvodsfikeri ved Jestrup

Af H. A. RIIS-OLESEN

DEN 26. OKTOBER 1735 overraskede amtmand Schinkel på en inspektionsrejse til Thyholm ved Jestrup land to fiskerbåde med pulsvod. Fangsten blev konfiskeret til fordel for Lyngs sogns fattige og fiskeredskaberne foreløbig beslaglagt og henbragt til sognefoged Mads Grebs gård i Jestrup. Amtmandens kusk Jens Pedersen Amby af Visby vidnede herom senere i retten, at omtrent en dags tid før sidste session i Thisted var kørende for velbårne hr. amtmand til Thyholm og kørte til fjorden ved Jestrup land, hvor amtmanden befalede ham at hengå på bakken for at se, om der var pulsbåde i Limfjorden, og han så da nogle Jestrup folk i tvende fiskerbåde, som kom i land. Da han berettede amtmanden dette, gik denne selv ned til fjorden, og da de så ham komme ned ad bakken, lagde de ud fra landet igen. Amtmanden befalede dem at komme i land og lagde bøssen udad og sigtede på dem - om den var ladt eller ej, vidste han ikke - og sagde, at de straks skulle lægge i land, og da de gjorde det, så han, at de havde 36 snese ål, som efter amtmandens ordre blev opbåret til sognefogden i Jestrup og derefter lagt i amtmandens vogn. Amtmanden tog ålene med sig, idet han betalte 3 skilling for snesen med befaling til sognefogeden, at han skulle uddele pengene til sognets fattige. Fiskegarnene blev ligeledes konfiskeret og bragt til sognefogeden.

Sagen var ganske oplagt. Efter loven var fiskeri med pulsvod forbudt udenfor tidsrummet mellem St. Hansdag og St. Bartholomæidag (24. aug.), og straffen for overtrædelse var konfiskation af fiskeredskab og båd og desuden en bøde på 60 lod sølv. Alligevel slap fiskerne nogenlunde helskinnede fra det ved hjælp af den lovkloge, svedne jyde Mads Staby fra Gudumkloster, som de havde antaget som deres forsvarer.

Amtmanden lod fiskerne stævne til at møde for retten den 3. november, men de gav ikke møde. Efter opsættelse blev de påny indstævnet til den 15. december.

Denne dag mødte fiskerne heller ikke, idet Mads Staby mødte for dem. Amtmanden lod her for retten bekendtgøre, at en mand hjemmehørende i Ydby sogn for 3-4 uger siden havde indbragt i amtmandens hus nogle ferske og tørre helt, tre små oste samt to tilslagne fjerdinger, som blev opgivet indeholdende ål, som amtmanden havde afkøbt og betalt ham, men da amtmanden derom er ganske uvidende, at det er en af de sagsøgte intresent, der sådant har foretaget og lyses ved denne ret, at han vil indfinde sig og igen tilbagetage de i amtmandens hus indbragte varer.

Mads Staby foreholdt retten, at der kun var liden fundament til at angribe de fattige sagsøgte fiskere. De udtoer gerne deres garn i vintervand, førend de tørres for at serveres for vinterorm og mug, som sommervandene ikke efter deres havende tanker er så god til (!) så og ved den lejlighed, førend de bragte deres både til vinterleje på landet, forsøgte deres havende ålekroge, som samme dag eller den foregående nat faldt og fangede saa lykkelig som det nogensinde (!) ved den tid af året haver været. Men som fattige og enfoldige fiskere vidste de ej, om det var forbudt i loven (!).

Den 12. jan. 1736 fremlagdes et skriftligt indlæg fra Mads Staby, der igen fremfører undskyldende momenter for fiskerne, der ved amtmandens tilsynkomst og ved dennes Trusel med sin flint, blev ganske konfuse og "beængstede". Ligeledes nævner Mads Staby, at "deres nød og armod har drevet dem til at søge lidet brødhjælp af vandet med kroge, vod og anden måde". Han pointerer fiskernes uvidenhed med hensyn til det lovstridige, især når det foregik så nær ved de hjemlige egne. Mads Staby bejler til Hans Majestæts højpriselige nåde og velbårne hr. amtmands retsindige godhed, at de fattige fiskere slipper med en liden mulkt, så de ikke skal med hustru og deres mange børn så ganske ruineres.

Den 5. april indstævnes de anklagede for retten for at aflægge deres uskyldigheds eed i denne sag, og et indlæg fra sagsøgte personer blev da oplæst. Heri gøres retten opmærksom på, at de ikke har brugt pulsvod, men fisket med kroge, hvilket de ikke anså for ulovligt. Brevet er så snedigt sat op med "enfoldigheds visdom", så aktor bemærkede, at det i første øjekast af tåbelige folk vel måtte anses at være af meget enfoldige opsat, men når det kommer for de ret skønnende ører, vil der ligge en slange begravet.

Den 26. april mødte de indstævnte i retten, og her fremkom Christen Kobbiersmed af Jestrup med et indlæg, der lyder: "Fremdeles må vi fattige mænd fornemme, at højædle og velbårne hr. amtmand Schinkel søger vores yderste ruin og undergang, lige som vi alleneste for det hele land skulle have forset os med ulovligt fiskeri i Limfjorden og endelig ved vores bådes og vods afskyllelse en dag med kroge været så heldig at fange nogle snese ål, der straks uden lov og dom blev os frataget og til andre fattige destineret". - Efter en lang redegørelse, slutter indlægget med at udbede sig de både og redskaber, der er blevet dem frataget, for at de kan optage deres ernæring igen for at skaffe brød til huse.

Først 9. aug. forelå dommen, der lyder som følger; Som højædle og velbårne hr. amtmand Claus Christian Schinke l har søgt og saggiven efter skrevne personer, så som Chr. Snever i Ydby, Anders Torp, Søren Nielsen, Chr. Gregersen, Mads Christensen, Chr. Jepsen, Chr. Nielsen og Anders Nielsen i Jestrup, desuden Chr. Mogensen i Kobbjør og Søren Yde, Chr. Leed og Jep Sørensen Soldat i Lyngs formedelst han ved holdte inkvisition på embedets vegne den 6te oktober 1735 haves forefundet endel af dem i lov forbudne tid at være kommen i land af Limfjorden for Jestrup by med deres både og pulsvådgar samt 36 ferske snese ål, hvilke de foregiver at have fanget med kroge og garnet ej våren brugt, men alene afstoed i fjordens vintervande, førend de skulle tørres og indhænges". Tingsvidnet har ikke kunnet bevise, at ålene er taget i pulsvod, ligesom fiskerne heller ikke har kunnet bevise, at de er taget med krog, men retten skønner, at de sagsøgte 12 personer bevislig har ladet sig finde i ulovlig tid i Limfjorden med både og fiskeredskaber.

"For den ubesindige forseelse er de pligtig at betale til Lyngs sogns fattige 1 rigsdaler samt 1 rigsdaler til

justitskassen for unødigt forhalelse af sagen og desuden de penge for de 36 snese ferske ål á snesen 3 sk., som er leveret til sognefogden i Jestrup for at uddeles til samme sogns fattige 1 rigsd. 12 sk., hvilke 2 rd. 12 sk. imod sognepræs tens bevis kom til uddeling til formeldte fattige leveres, og som merbemeldte sagsøgte 12 personer ved

sådan deres ubetænksomme adfærd haver anlediget og nødt citanten til at påtale og forfølge denne sag. Så bør de samtlig pro quota at erstatte ham denne doms omkostning med 6 rd., alt inden 15 dage under lovens videre execution.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1953, side 20-24)